

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 68/04-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. marca 2004 predbežne prerokoval sťažnosť A. B., trvale bytom N. Z., zastúpenej advokátom JUDr. P. B., so sídlom Š., vo veci porušenia jej základného práva upraveného v čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, porušenia čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia jej základného práva upraveného v čl. 36 písm. f) Ústavy Slovenskej republiky postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a opatrením predsedu Okresného súdu v Šali z 3. novembra 2003 sp. zn. Spr. 1578/02, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. B.

a) v časti, v ktorej namieta porušenie jej základného práva upraveného v čl. 19 ods. 1 a v čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a opatrením predsedu Okresného súdu v Šali z 3. novembra 2003 sp. zn. Spr. 1578/02, o d m i e t a pre nedostatok svojej právomoci,

b) v časti, v ktorej namieta porušenie jej základného práva upraveného v čl. 36 písm. f) Ústavy Slovenskej republiky postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a opatrením predsedu Okresného súdu v Šali z 3. novembra 2003 sp. zn. Spr. 1578/02, o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. decembra 2003 doručená sťažnosť A. B., bytom N. Z., (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. P. B., so sídlom Š..

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena upraveného v čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenie základného práva „*na zachovanie základných práv a slobôd každého človeka*“ upraveného v čl. 12 ods. 1 ústavy a základného práva na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky, menovite práva na dovolenku na zotavenie minimálne v zákonom najnižšej prípustnej dĺžke upraveného v čl. 36 písm. f) ústavy. Za porušovateľa svojich práv označila sťažovateľka Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľke, ktorá je sudkyňou Okresného súdu v Šali (ďalej len „okresný súd“) bol rozhodnutím ministra spravodlivosti Slovenskej republiky z 11. novembra 2002 podľa § 22 ods. 1 a 2 písm. c) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch a prísediacich“) s účinnosťou od 28. novembra 2002 dočasne pozastavený výkon funkcie sudcu až do právoplatného skončenia disciplinárneho konania a prípadne naň nadväzujúceho rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky o odvolaní z funkcie sudcu.

Sťažovateľka poukazuje v sťažnosti na skutočnosť, že napriek tomu, že do podania sťažnosti nebola právoplatne uznaná vinnou zo spáchania disciplinárneho previnenia, bol jej prípad značne medializovaný, bola „*označená v médiách vinnou už pred rozhodnutím disciplinárneho orgánu, čo malo a má vplyv aj na verejnú mienku*“. Zo sťažnosti vyplýva,

že sťažovateľka aj po dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu každý deň dochádza do práce a vykonáva prácu podľa pokynov zamestnávateľa v riadnom pracovnom čase.

Sťažovateľka v sťažnosti analyzuje ustanovenia zákona o sudcoch a prísediacich a poukazuje na skutočnosť, že podľa § 22 ods. 5 tohto zákona má počas pozastavenia výkonu funkcie sudcu nárok na plat vo výške 30 % základného platu, ale zákon neuvádza, či „*má zostať do právoplatného rozhodnutia disciplinárneho orgánu doma alebo chodiť na pracovisko*“. Zároveň sťažovateľka poukazuje aj na § 45 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich, podľa ktorého má sudca nárok na dovolenku na zotavenie za obdobie dočasného pozastavenia výkonu sudcu iba v prípade, ak sa toto obdobie bude posudzovať ako výkon funkcie sudcu podľa § 62 písm. j) zákona, t. j. ak mu je za toto obdobie doplatený plat. Z § 22 ods. 6 zákona o sudcoch a prísediacich vyplýva, že sudcovi sa doplatí rozdiel, o ktorý bol skrátený jeho funkčný plat, len v tom prípade, ak nebude konanie, za ktoré bol sudcovi dočasne pozastavený výkon funkcie sudcu, úmyselným trestným činom, za ktorý bol právoplatne odsúdený, alebo mu nebude za konanie, za ktoré bol sudcovi dočasne pozastavený výkon funkcie sudcu, uložené disciplinárne opatrenie.

Na základe uvedeného sťažovateľka konštatuje, že „*musí vykonávať prácu (náhradnú, pridelenú zamestnávateľom, keďže sudcovskú činnosť vykonávať nesmie), za výkon práce dostáva 30 % základného platu sudcu a fakticky nemá nárok na dovolenku na zotavenie až do právoplatnosti rozhodnutia disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu*“.

Podľa názoru sťažovateľky „*Právna konštrukcia zákona ohľadom nároku na dovolenku sudcu, ktorého výkon funkcie bol pozastavený je nejasná, neurčitá a v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky*“. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľke bolo uložené vrátiť podľa § 47 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich „*cca sumu 7 000 Sk za neoprávnene čerpanú dovolenku za rok 2003*“.

Podľa názoru sťažovateľky postupom ministerstva bolo porušené jej základné právo upravené v čl. 19 ods. 1 ústavy, základné právo upravené v čl. 12 ods. 1 ústavy a základné právo upravené v čl. 36 písm. f) ústavy. Vzhľadom „*...na ujmu na dobrej povesti, ktorú*

sťažovateľka utrpela medializáciou kauzy a tiež vzhľadom na neisté právne postavenie“
sťažovateľka žiada, aby jej bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500 000 Sk.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti rozhodol nasledovne:

„1. Ministerstvo spravodlivosti ako ústredný orgán štátnej správy súdov porušilo právo A. B. na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, garantované v čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na zachovanie základných práv a slobôd každého človeka, garantované v čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a tiež základné právo sťažovateľa – zamestnanca na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky, menovite právo na dovolenku na zotavenie minimálne v zákonom najnižšej prípustnej dĺžke, garantované v čl. 36 písm. f) Ústavy Slovenskej republiky.

2. A. B. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 000 Sk, ktoré je Ministerstvo spravodlivosti povinné vyplatiť jej v lehote do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

3. A. B. sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 8.796 Sk (2 x úkon pr. Služby po 4 270 Sk za prevzatie veci a spísanie žiadosti a 2 x rež. paušál po 128 Sk), ktorú je Ministerstvo spravodlivosti povinné jej vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. P. B., advokáta, vedený v Ľudovej banke, a. s., pob. Šaľa, č. ú...., a to v lehote do 15 dní od právoplatnosti nálezu.“

Pretože zo sťažnosti v predloženom znení nebolo možné vyvodit', akým právoplatným rozhodnutím, opatrením, alebo iným zásahom mali byť porušené označené základné práva sťažovateľky, ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky, aby v tomto smere doplnil sťažnosť a v nadväznosti na to upresnil návrh, ako má ústavný súd vo veci rozhodnúť (petit).

Právny zástupca sťažovateľky doplnil sťažnosť listom doručeným ústavnému súdu 20. februára 2004, v ktorom sa uvádza:

„V súlade s Vašou výzvou ... Vám v prílohe zasielam oznámenie predsedu Okresného súdu v Šali zo dňa 03. 11. 2003, ktorým navrhovateľku upozornil, že nemá nárok na dovolenku na zotavenie v zmysle ust. § 45 ods. 3 zák. č. 385/2000 Z. z.“

V priloženej kópii listu predsedu okresného súdu z 3. novembra 2003 sp. zn. Spr. 1578/02 označeného ako „Oznámenie o nemožnosti čerpať dovolenku za rok 2003“ sa okrem iného uvádza *„Upozorňujem Vás, že v zmysle § 45 ods. 3 Zák. č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich, nemáte nárok na dovolenku na zotavenie za rok 2003.“*

II.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Po doplnení sťažnosti ústavný súd ustálil, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 19 ods. 1 ústavy postupom ministerstva pri medializácii jej kauzy ešte pred právoplatným ukončením disciplinárneho konania, ktorý možno na účely konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy považovať za „iný zásah“. Z doplnenia sťažnosti zároveň vyplynulo, že za porušenie svojho základného práva podľa čl. 36 písm. f) ústavy označuje sťažovateľka list predsedu okresného súdu z 3. novembra 2003

Spr. 1578/02, ktorý možno na účely konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy považovať za „opatrenie“.

Zo sťažnosti ani po jej doplnení nemožno jednoznačne vyvodiť, akým postupom ministerstva, prípadne predsedu okresného súdu malo podľa tvrdenia sťažovateľky dôjsť k porušeniu čl. 12 ods. 1 ústavy. V súvislosti s prípadným porušením čl. 12 ods. 1 ústavy ústavný súd poukázal na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej *„Zásady uvedené v čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy SR v súhrne vyjadrujú podstatu základných práv ako prirodzených práv a zároveň majú aj univerzálny charakter. Sú to ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov. Vzhľadom na tieto znaky nemôžu byť zásadne priamo aplikovateľné v individuálnych záležitostiach“* (I. ÚS 59/97, mutatis mutandis I. ÚS 8/97, PL. ÚS 14/98). Vychádzajúc z citovaného ústavný súd konštatoval, že ustanovenie čl. 12 ods. 1 ústavy nemožno považovať za základné právo, ktoré podlieha samostatnej ochrane prostredníctvom inštitútu sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto jeho prípadné porušenie môže posudzovať len v spojení s namietaným porušením základného práva podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a základného práva podľa čl. 36 písm. f) ústavy.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z citovaného vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená len subsidiárne, a to vtedy, *„ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“*. Základné právo podľa čl. 19 ods. 1 ústavy patrí medzi osobnostné práva, ktoré sú podrobnejšie upravené v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom ich ochrany sa možno domáhať podaním žaloby na všeobecnom súde. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka žalobu o ochranu osobnosti na všeobecnom súde nepodala. Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že z možnosti uplatnenia ochrany

osobnosti nie sú vylúčení verejní (ústavní) činitelia (II. ÚS 44/00), resp. osoby verejného záujmu.

Vzhľadom na uvedené vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 19 ods. 1 ústavy ústavný súd, aj s odkazom na dikciu § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde „*Sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.*“ uzavrel, že na preskúmanie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, aj v prípadnom spojení s porušením čl. 12 ods. 1 ústavy, postupom ministerstva nie je vzhľadom na dikciu čl. 127 ods. 1 ústavy („... *ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd*“) oprávnený, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci. Nad rámec tohto rozhodnutia ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľka namieta medializáciu svojej kauzy postupom ministerstva v období od 26. novembra 2002 do 9. decembra 2002, pričom podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde „*Sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu...*“.

Vo vzťahu k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 36 písm. f) ústavy, aj v prípadnom spojení s porušením čl. 12 ods. 1 ústavy, namietaným opatrením predsedu okresného súdu ústavný súd poukázal na čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého „*Domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36...tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.*“.

Príslušné ustanovenia zákona o sudcoch a prísediacich, ktorých aplikáciu sťažovateľka namieta (najmä § 45 ods. 3, § 62 písm. j) v spojení s § 22 ods. 5 a 6) v súvislosti s porušením nároku na platenú dovolenku na zotavenie v zákonom ustanovenej najkratšej prípustnej dĺžke podľa čl. 36 písm. f) ústavy, nesporne podľa názoru ústavného súdu ustanovujú medze, ktorým sa toto ustanovenie ústavy vykonáva. Podľa názoru ústavného súdu je tiež nesporné, že predseda okresného súdu ako orgán štátnej správy súdov

bol v danom prípade oprávnený tieto ustanovenia zákona o sudcoch a prísediacich vyložiť a aplikovať.

Zo sťažnosti zároveň vyplýva, že sťažovateľka v zásade nenamieta výklad a aplikáciu týchto ustanovení zákona o sudcoch a prísediacich predsedom okresného súdu, ale skutočnosť, že *„Právna konštrukcia zákona ohľadom nároku na dovolenku sudcu, ktorého výkon funkcie bol pozastavený je nejasná a neurčitá a v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky“*, t. j. v skutočnosti namieta rozpor týchto ustanovení zákona o sudcoch a prísediacich s ústavou, ktorý je ústavný súd oprávnený posudzovať len v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy. S odkazom na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej *„... každé z konaní pred ústavným súdom môže začať len ako samostatné konanie a len na návrh oprávnených subjektov, a preto žiadne z nich nemôže tvoriť súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom a na základe jeho vlastného rozhodnutia. Ústavná a zákonná úprava konaní pred ústavným súdom ich preto koncipuje výlučne ako samostatné konania a nepripúšťa možnosť uskutočniť ich aj v rámci a ako súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom. Vychádzajúc z uvedeného za opodstatnené návrhy na začatie konania pred ústavným súdom možno považovať preto len tie, o ktorých je možné konať a aj rozhodnúť v niektorom z uvedených typov konania pred ústavným súdom ako v samostatnom konaní...“* (I. ÚS 23/99, I. ÚS 29/99, mutatis mutandis I. ÚS 96/93, II. ÚS 38/00) preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie jej základného práva podľa čl. 36 písm. f) ústavy v spojení s porušením čl. 12 ods. 1 ústavy odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2004